

RADBOUD UNIVERSITEIT NIJMEGEN

De effecten van literaire verteltechnieken in journalistieke verhalen

Bachelorscriptie

Begeleider: Kobie van Krieken

7/6/2015

Janou Herberighs

s4254627

janou.herberighs@student.ru.nl

0634595643

Samenvatting

In dit onderzoek is gepoogd om een drietal hypotheses te toetsen die inzicht geven in de mate van narratieve aanwezigheid, identificatie en simulatie bij het lezerspubliek, na het lezen van narratieve nieuwsberichten in vergelijking met niet-narratieve nieuwsberichten. Daarnaast was er een vierde hypothese die stelde dat het lezen van een narratief nieuwsbericht ertoe leidt dat de lezer de intentie krijgt om het gedrag van het hoofdpersonage, in de gelezen tekst, na te bootsen. Door de uitkomsten van deze hypotheses kan er meer inzicht verkregen worden in de invloed die literaire verteltechnieken uitoefenen op de gedragsintentie van lezers van nieuwsberichten. Om de hypotheses te toetsen is er een experiment uitgevoerd. In totaal waren er vier nieuwsberichten over een schietpartij in een bioscoop. In deze teksten zijn twee variabelen gemanipuleerd; genre en actie. Er was een traditioneel nieuwsbericht waarin een ooggetuige zich verstopt, een traditioneel nieuwsbericht waarin een ooggetuige vlucht, een narratief nieuwsbericht waarin een ooggetuige zich verstopt en een narratief nieuwsbericht waarin een ooggetuige vlucht. 150 studenten moesten elk één nieuwsbericht lezen die ze random toegewezen kregen. Vervolgens moesten de respondenten met behulp van een vragenlijst aangeven welk gedrag ze zelf zouden vertonen wanneer ze in een soortgelijke situatie terechtkomen, in hoeverre ze zich identificeerden met het slachtoffer en in welke mate er sprake was van simulatie, narratieve aanwezigheid en emotionele betrokkenheid. Aan de verwachting dat narratieve nieuwsberichten zouden leiden tot meer identificatie, is voldaan. Daarnaast werd er verwacht dat de gedragsintentie van de proefpersonen overeen zou komen met het gedrag van de ooggetuige in de narratieve nieuwsberichten, maar het tegenovergestelde is juist gebleken; het lezen van de traditionele nieuwsberichten zorgde er juist voor dat de lezers de intentie hadden om hetzelfde gedrag te vertonen als de ooggetuige.

Inleiding

Narratieve nieuwsberichten versus traditionele nieuwsberichten.

“He closes his eyes again. More shots, and he feels the deadweight of a body fall across his legs.

Don't move. Don't breathe.

Beneath the jacket, where his face is hidden, he raises an eyelid enough to see a sliver of rocks. A black boot steps in front of him. Then a second.

Don't shiver. Stay dead.

He feels heat at the back of his head. It's from the muzzle of the Ruger, hot from dozens of bullets already fired through it. It lingers, the warmth spreading to his neck.

Then there is an incredible noise. Adrian believes his head is exploding. He feels a twitch in his shoulder, like the flick of a finger, but his head feels like it's been torn apart.

And still he does not move.”

In tegenstelling tot wat je misschien zou verwachten is bovenstaand verhaal geen fictie, maar een waar gebeurd verhaal. Het is onderdeel van een getuigenverslag (Flynn, 2012) over de aanslagen in Noorwegen op het eiland Utoya in 2011. Wat hier opvalt is dat het vertellerperspectief bij de hoofdpersoon ligt; dit is een voorbeeld van een literaire verteltechniek en zorgt er onder andere voor dat het lezen van de tekst spanning opwekt. Een traditioneel nieuwsbericht (oftewel een non-narratief nieuwsbericht) kenmerkt zich vaak door een chronologische opbouw. Tegenwoordig zie je echter vaak dat journalisten de keuze maken om literaire verteltechnieken in te zetten bij het schrijven van een nieuwsbericht. De schrijver besteedt bij deze narratieve nieuwsberichten aandacht aan de affectieve impact die zijn artikel teweeg brengt; hij speelt in op de emoties van de lezer. Bij de traditionele nieuwsberichten draait het echter vooral om het zo effectief mogelijk overbrengen van het nieuws.

Literaire verteltechnieken worden niet zonder reden gebruikt. Door een toenemende hoeveelheid aan beschikbare informatie in onze samenleving, is er steeds vaker sprake van een *overload* aan informatie. Journalisten moeten daarom een manier zien te vinden om de concurrentie te verslaan en lezers aan te trekken. Één manier om dit te doen is door het inzetten van literaire verteltechnieken. Deze verteltechnieken zorgen er namelijk voor dat de lezers meer opgaan in een verhaal en dit correleert sterk met het plezier dat zij daaraan

beleven (Busselle & Bilandzic, 2009).

Maar wat is een narratief precies? Volgens Rudrum (2005) is het meer dan alleen maar een opeenvolging van gebeurtenissen; er is 'narrativiteit' nodig. Deze narrativiteit ontstaat door het creëren van een structuur in de tekst; dit zorgt ervoor dat de verschillende delen van een tekst met elkaar verbonden worden.

Er zijn verschillende manieren waarop narratieve vertelstructuren in een tekst aangebracht kunnen worden. Knobloch, Patzig, Mende, en Hastall (2004) hebben onderzoek gedaan naar de effecten van narratieve vertelstructuren in teksten die als roman of nieuwsbericht werden gepresenteerd. Ze hebben hierbij de structuur die door Brewer en Lichtenstein (1981) ontwikkeld is, overgenomen (zie figuur 1).

Figuur 1. Schema van vertelstructuren met de bijbehorende effecten (Knobloch et al. 2004)

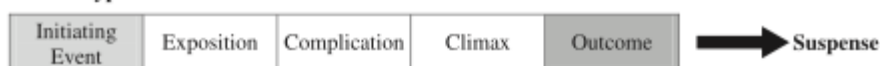
Event Structure (chronological order of events)

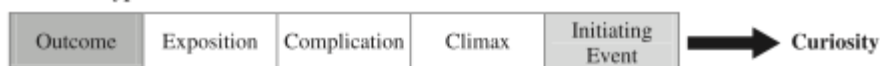
Discourse Structures (order in media presentation)

Primary Affective Response

Linear Type

Reversal Type

Inverted Type

Om spanning op te wekken is er in het begin van de tekst een inleidende gebeurtenis nodig, die de aanleiding voor het schrijven van het verhaal weergeeft. Daarnaast staat er aan het einde van de tekst een resultaat dat uit het verhaal is voortgevloeid. Deze structuur wordt

'linear' genoemd. Voor nieuwsgierigheid geldt het omgekeerde; het resultaat komt vooraan in de tekst te staan en de inleidende gebeurtenis aan het einde. De benaming toebehorend aan deze structuur is 'reversal'. De derde structuur die voorkomt in de tabel is de 'inverted' structuur; de belangrijkste informatie - dit is zowel de inleidende gebeurtenis als het resultaat - wordt aan het begin verteld, terwijl de steeds minder belangrijke informatie richting het einde genoemd wordt.

Knobloch et al. (2004) stellen dat de gevoelens van spanning en nieuwsgierigheid niet alleen in literaire teksten optreden, maar ook wanneer deze vertelstructuren worden gehanteerd in nieuwsberichten. De kenmerken van fictie worden dan toegepast op feitelijke teksten.

Het lezen van fictie wekt niet alleen bepaald gevoelens op, maar brengt ook positieve effecten mee zoals een grotere toename van kennis (Mar, Oatley, Hirsh, Paz & Peterson, 2006). Wanneer informatie namelijk op een narratieve manier gepresenteerd wordt, wordt er schijnbaar meer kennis opgenomen dan wanneer informatie op de traditionele non-narratieve manier aangeboden wordt (Murphy, Frank, Chatterjee & Baezconde-Garbanati, 2013). Dit suggereert dat mensen kunnen 'leren' van de verhalen die ze lezen.

Dit positieve effect, dat ontstaat tijdens het lezen van fictie, kan verklaard worden door middel van een gevoel van transportatie en identificatie dat optreedt bij het lezen van een narratief. Deze twee begrippen zullen hieronder nader verklaard worden.

Identificatie

Identificatie is een proces waarbij de lezer als het ware door de ogen van het personage kijkt en de gevoelens en standpunten van dit personage overneemt (Busselle & Bilandzic, 2008). Gebleken is dat lezers zich meer identificeren met een personage als een verhaal vanuit zijn perspectief wordt verteld in plaats van wanneer hetzelfde verhaal vanuit het perspectief van een ander personage verteld wordt. Ook de Graaf, Hoeken, Sanders en Beentjes (2007, 2012) stellen dat het perspectief in een tekst van belang is bij de mate van identificatie. Dit sluit tevens aan bij een onderzoek van Hustinx en Smits (2006) waarin aangetoond wordt dat er meer emotie en betrokkenheid tegenover de hoofdpersoon ontstaat wanneer het verhaal in het ik-perspectief is geschreven, in vergelijking met een alwetend perspectief.

De Graaf et al. (2007) zijn er in hun onderzoek van uitgegaan dat identificatie een

combinatie is van empathie, sympathie en waargenomen gelijkheid ten opzichte van een personage. Oatley (1995) stelde al dat de twee eerstgenoemde onderdelen, empathie en sympathie, belangrijk zijn in het proces van identificatie. Empathie houdt in dat de lezer de emoties van het personage kan begrijpen en deze ook kan voelen en herbeleven. Sympathie wil zeggen dat de lezer meeleeft met het personage.

Identificatie heeft een aantal effecten tot gevolg. Er is namelijk vastgesteld dat de lezer van een tekst de attitude van het personage overneemt (de Graaf et al., 2012) en er blijkt een correlatie te zijn aangetoond tussen de mate van identificatie en persuasieve overtuiging (Busselle & Bilandzic, 2009).

Transportatie

Green en Brock (2000) beschrijven transportatie als een proces waarbij je aandacht compleet gevestigd wordt op de gebeurtenissen in het narratief. Wanneer je te maken krijgt met transportatie in een verhaal, dan lijkt dit op flow; een proces dat volgens Busselle en Bilandzic (2009) vaak omschreven wordt als 'being in the zone'.

Het proces van transportatie heeft een aantal gevolgen. Ten eerste zorgt transportatie ervoor dat delen van de 'echte' wereld ontoegankelijk worden. De echte wereld wordt in feite aan de kant geschoven om de narratieve wereld, die door de schrijver is gecreëerd, te omarmen. Dit kan op zowel fysiek als psychologisch niveau plaatsvinden. Busselle en Bilandzic (2009, p.325) noemen dit de narratieve tegenwoordigheid: 'The sensation of being present in a narrative world due to comprehension processes and perspective taking'. Ten tweede krijgen getransporteerde lezers te maken met sterke emoties en motivaties, ondanks dat ze weten dat de gebeurtenissen in het verhaal niet echt zijn. Tot slot stellen Green en Brock (2000) dat lezers, na hun terugkeer uit de wereld van het verhaal, veranderd kunnen zijn als ze terugkeren naar de echte wereld.

Busselle en Bilandzic (2009) geven het verschil tussen identificatie en transportatie als volgt aan. Identificatie kan omschreven worden als een verlies van je eigen bewustwording, terwijl je bij transportatie het gevoel ervaart van het verliezen van de aandacht voor je omgeving.

Processen

Er ontstaan verschillende processen in de hersenen tijdens het lezen van teksten. Wanneer je fictie leest, worden er mentale processen geactiveerd die gericht zijn op de motieven

achter een actie en de gedachtes van het hoofdpersonage. Daarentegen ontstaan er bij het lezen van feitelijke teksten juist processen die zich met name bezighouden met de acties en de daarbij behorende resultaten. Deze processen zijn nodig om een tekst te kunnen begrijpen (Zwaan, 1994).

Bergen (2007) legt in zijn onderzoek uit welke cognitieve processen er plaatsvinden als mensen teksten lezen. Als je ooit persoonlijk in aanraking bent geweest met iets waar je over leest, dan treden er simulaties op. Wanneer iemand bijvoorbeeld iets over een tafel leest, dan roepen de hersenen alle concepten en bijbehorende eigenschappen op die bij een tafel horen. Deze persoonlijke ervaringen en kennis leiden ook tot fysieke reacties, dit wordt embodied cognition genoemd. Bij het lezen van 'hij trapt de bal' zullen dezelfde gebieden in de hersenen geactiveerd worden als wanneer iemand dit daadwerkelijk, dus fysiek, doet.

Hoewel het bovenstaande onderzoek niet specifiek over verhalen gaat, is het aannemelijk dat er bij verhalen een sterkere mate van embodied cognition ontstaat dan bij niet-verhalende teksten. Bij verhalen ontstaat er namelijk een gevoel van transportatie en identificatie, welke ervoor zorgen dat de lezer meer betrokken raakt bij het verhaal en het personage in het verhaal. In een eerder onderzoek heeft Bandura (2002) al aangetoond dat personen het gedrag daadwerkelijk eerder zullen overnemen wanneer dit is voorgedaan door personages die ze hetzelfde achten als zichzelf.

Je kunt je vervolgens afvragen of er een snellere reactie plaatsvindt, als er al een keer over een bepaalde ervaring gelezen is. Uit onderzoek van Altmann et al. (2014) is gebleken dat het lezen van verhalen leidt tot 'mind-wandering' en tot het nadenken over wat had kunnen gebeuren of zou kunnen gebeuren. Dit kan vervolgens vertaald worden naar de echte wereld. Ook volgens Gerrig en Rapp (2004) kunnen lezers leren van fictie door de informatie die ze verkrijgen over de fictionele wereld, toe te passen in de echte wereld. Daarnaast stelt tevens de sociaal cognitieve theorie van Bandura (2004) dat mensen niet alleen leren van hun eigen ervaringen, maar ook door het observeren van andermans gedrag en het nadoen van dit gedrag. Mensen zullen sneller gedrag vertonen dat ze hebben gezien, dan gedrag dat is aangeraden maar niet voorgedaan. Ook wanneer de lezer zelf bedenkt wat er zou kunnen gebeuren en nadenkt over het gedrag dat hierbij hoort, zal hij dit sneller in de echte wereld uitvoeren omdat het reeds in zijn gedachten is geweest.

We weten dus dat het lezen van verhalen leidt tot transportatie en identificatie. Daarnaast kunnen er simulaties ontstaan wanneer mensen teksten lezen en kan de

informatie waarover gelezen is vertaald worden naar de echte wereld. In dit onderzoek willen we nog een stap verdergaan en kijken in hoeverre deze effecten voorkomen bij het lezen van narratieve nieuwsberichten. Identificeren lezers zich sneller met een personage wanneer ze een narratief of traditioneel nieuwsbericht lezen? En hoe zit het met transportatie? Ook gaan we kijken of lezers inderdaad 'leren' van een tekst en in hoeverre er hierbij verschillen zijn tussen narratieve en traditionele nieuwsberichten. De narratieve nieuwsberichten bestaan uit een 'linear' of een 'reversal' structuur, zoals reeds besproken is. Tevens zijn ze vanuit het perspectief van de hoofdpersoon geschreven. De traditionele nieuwsberichten bevatten een 'inverted' structuur en zijn geschreven vanuit een alwetend perspectief.

Hoewel er verschillende onderzoeken bestaan waarin de thema's transportatie, identificatie en simulatie centraal staan, is er nog relatief weinig onderzoek gedaan naar de verschillen hiervan tussen narratieve nieuwsberichten en traditionele nieuwsberichten. Dit zorgt ervoor dat het thema wetenschappelijk relevant is. De praktische relevantie bestaat eruit dat journalisten inzicht krijgen in de gedragsintenties van de lezers, die ontstaan na het lezen van narratieve of traditionele nieuwsberichten. Journalisten kunnen aan de hand van de uitkomsten van dit onderzoek een tekst schrijven die aansluit op het doel dat zij willen bereiken bij de lezers.

Op basis van de besproken literatuur zijn de volgende hypothesen opgesteld:

Hypothese 1: Narratieve nieuwsberichten hebben een grotere mate van narratieve aanwezigheid tot gevolg dan traditionele nieuwsberichten.

Hypothese 2: Narratieve nieuwsberichten hebben een grotere mate van identificatie met het hoofdpersonage tot gevolg dan traditionele nieuwsberichten.

Hypothese 3: Narratieve nieuwsberichten hebben een grotere mate van simulatie tot gevolg dan traditionele nieuwsberichten.

Hypothese 4: Het lezen van een narratief nieuwsbericht zorgt ervoor dat de lezer de intentie krijgt om het gedrag van het hoofdpersonage, in de gelezen tekst, na te bootsen en dit gebeurt in sterkere mate dan na het lezen van een traditioneel nieuwsbericht.

Methode

Materiaal

Voor het materiaal zijn er vier nieuwsberichten over een schietpartij in een bioscoop

opgesteld. Deze zijn terug te vinden in de bijlagen. In elk nieuwsbericht is het hoofdpersonage een ooggetuige van de schietpartij. Er zijn twee variabelen gemanipuleerd; de eerste betreft genre. De vier teksten bestonden uit twee narratieve nieuwsberichten en twee traditionele nieuwsberichten. De andere variabele was de actie die het hoofdpersonage ondernam. Bij twee de narratieve nieuwsberichten was er één waarbij de ooggetuige vlucht om te overleven en één waarbij de ooggetuige zich verstoppt. Voor de twee traditionele nieuwsberichten geldt hetzelfde.

Het verschil tussen de narratieve en de traditionele nieuwsberichten is gemaakt door de narratieve nieuwsberichten op te stellen vanuit een lineaire structuur; de aanleiding (de titel) staat vooraan en het resultaat (het aantal doden en gewonden) is aan het einde van het event geplaatst. De traditionele nieuwsberichten zijn opgebouwd vanuit een 'inverted' structuur. Hierbij staat het initiating event weer vooraan, maar deze wordt gelijk gevolgd door de outcome. De toepassing van deze structuren is in lijn met de structuur die door Brewer en Lichtenstein (1981) is ontwikkeld. Daarnaast zijn de narratieve nieuwsberichten bijna de gehele tekst vanuit het perspectief van de ooggetuige verteld, terwijl in de traditionele nieuwsberichten de ooggetuige eenmalig geciteerd is.

Zoals gezegd is er ook een verschil in de actie die de ooggetuige ondernam; vluchten versus verstoppen. De woorden die de actie 'vluchten' weergaven, zijn: omhoog springen, rennen en sprinten. De woorden die zijn gebruikt voor de actie 'verstoppen', zijn: omlaag duiken, kruipen en verstoppen. Er is voor gekozen om expliciet de handelingen te noemen die het hoofdpersonage onderneemt. Dit heeft te maken met de embodied cognition die in de inleiding reeds uitgelegd is. Een actie als 'een hamer in de vloer slaan' zal volgens Bergen (2007) een interne representatie activeren van een verticale beweging. Deze beweging zou vervolgens makkelijker uit te voeren moeten zijn voor de lezer. Bij een actie als 'een hamer in de muur slaan' ontstaat er een interne representatie van een horizontale beweging. Door in ons onderzoek gebruik te maken van woorden als rennen (horizontaal) en duiken (verticaal), worden eveneens horizontale en verticale representaties opgeroepen bij de lezer. Vervolgens kunnen deze handelingen makkelijker omgezet worden naar een daadwerkelijke beweging.

Om aan te tonen op welke manier de teksten van elkaar verschillen, worden hieronder de traditionele en het narratieve nieuwsberichten met elkaar vergeleken.

Het traditionele nieuwsbericht, waar de ooggetuige vlucht, zag er als volgt uit: "De

schutter stopte een paar keer om zijn mitrailleur te herladen. Ik sprong omhoog en begon naar de uitgang van de bioscoopzaal te rennen. Terwijl ik de trap op rende brak de paniek in alle hevigheid uit. Er klonk gegil en her en der lagen mensen bewegingloos op de grond. Ik sprintte door en vluchtte de bioscoophal in en de straat op. Het was surrealistisch,” aldus Adam.

Bij het narratieve nieuwsbericht, waar de ooggetuige vlucht, werd het volgende gezegd: *“Dit overleef ik nooit,” dacht hij. “Wat moet ik doen?” Toen stopte de schutter om een nieuwe clip in zijn mitrailleur te stoppen. Op dat moment sprong Adam omhoog en begon hij weg te rennen. Zigzaggend rende hij langs de bioscoopstoelen omhoog terwijl hij hoorde dat er opnieuw geschoten werd.*

Om ook de verschillen bij de actie ‘verstoppen’ aan te geven, staan hieronder respectievelijk het narratieve nieuwsbericht en het traditionele nieuwsbericht.

“De schutter stopte een paar keer om zijn mitrailleur te herladen. Ik dook omlaag en begon langs de bioscoopstoelen te kruipen. Terwijl ik over de grond kroop brak de paniek in alle hevigheid uit. Er klonk gegil en her en der lagen mensen bewegingloos op de grond. Ik schoof door en verstopte me toen achter een paar stoelen. Daar bleef ik wachten. Het was surrealistisch,” aldus Adam.

“Dit overleef ik nooit,” dacht hij. “Wat moet ik doen?” Toen stopte de schutter om een nieuwe clip in zijn mitrailleur te stoppen. Op dat moment dook Adam omlaag en begon hij weg te kruipen. Tijgerend kroop hij tussen de bioscoopstoelen door terwijl hij hoorde dat er opnieuw geschoten werd.

Tot slot is er een baseline versie opgesteld waarbij het nieuwsbericht geheel achterwege is gelaten.

Proefpersonen

Aan het onderzoek namen in totaal 150 respondenten deel en elke conditie is door 25 proefpersonen ingevuld. De gemiddelde leeftijd was 22 jaar ($SD = 2.50$) waarbij de jongste respondent 18 jaar was en de oudste 30 jaar. Er bleek geen relatie tussen conditie en leeftijd ($F(4, 145) = 1.82, p = .128$), wat betekent dat de leeftijden gelijk verdeeld waren over de condities.

Wat betreft het geslacht was 39,3% van de proefpersonen man en 60,7% vrouw. Uit een χ^2 -toets bleek ook tussen de conditie van de vragenlijst en het geslacht van de

respondenten geen verband te bestaan ($\chi^2(4) = 3.00, p = .560$).

De overgrote meerderheid, namelijk 130 respondenten (86,7%), heeft een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs gevolgd, of volgt deze nog steeds. Daarnaast gaven 2 respondenten (1,3%) aan op de middelbare school te zitten en 18 van de ondervraagden (12,0%) volgden een opleiding op HBO niveau. Verder hadden alle 150 respondenten de Nederlandse nationaliteit en was Nederlands hun moedertaal. Dit was van belang om te weten dat de teksten door alle ondervraagden goed begrepen werden.

Onderzoeksontwerp

Het betreft een 2x2 tussenproefpersoon ontwerp, de proefpersonen werden namelijk aan één nieuwsbericht blootgesteld. De twee onafhankelijke factoren zijn 'genre' en 'actie', waarbij beide bestaan uit twee niveaus. De twee niveaus van 'genre' zijn narratieve nieuwsberichten en traditionele nieuwsberichten. De factor 'actie' bestaat uit vluchten en verstoppert.

Daarnaast was er sprake van een controlegroep, waarbij geen manipulatie heeft plaatsgevonden.

Instrumentatie

De afhankelijke variabelen in dit experiment waren gedragsintentie, identificatie, simulatie, narratieve aanwezigheid en emotionele betrokkenheid. Om deze variabelen te meten werd een vragenlijst opgesteld. Deze is terug te vinden in de bijlagen.

De gedragsintentie, van de respondenten na het lezen van de tekst, werd bevraagd aan de hand van 9 vragen die bestonden uit een 7-punts semantisch differentiaal. De eerste drie vragen waren bedoeld als afleiding en gingen over een situatie in een zwembad waarbij een kind kopje onder gaat. De respondenten moesten aangeven of ze meer neigden naar hulp halen versus het water in duiken, of ze eerder zouden verstijven versus handelen en of ze sneller zouden blijven liggen versus uit hun stoel springen. De volgende drie vragen waren van belang voor ons onderzoek; deze gingen over een situatie in een bioscoop waarbij iemand met een vuurwapen binnenkomt die in het rond gaat schieten. De proefpersonen moesten kiezen of ze eerder omhoog zouden springen versus omlaag duiken, of ze meer neigden naar weg rennen versus weg kruipen en of ze eerder zouden weg vluchten versus verstoppert. Aan de hand van deze vragen kan er gekeken worden of de respondenten

sneller kiezen voor een reactie die in lijn is met de actie die in de gelezen tekst stond. In dit onderzoek zijn de gedragsintenties 'omhoog springen', 'weg rennen' en 'weg vluchten' gelijk aan de actie vluchten. De gedragsintenties 'omlaag duiken', 'weg kruipen' en 'verstoppen' komen op het hetzelfde neer als de actie verstoppen. Tot slot waren er nogmaals drie vragen die ter afleiding dienden; deze achterhaalden hoe een participant zou reageren in een situatie in een winkelcentrum.

Identificatie, simulatie, narratieve aanwezigheid en emotionele betrokkenheid werden gemeten met behulp van 31 stellingen (deze staan in de bijlagen) waarbij de respondenten op basis van een 7-punts Likertschaal aan moesten geven of ze het helemaal met de stelling oneens waren of helemaal mee eens. Al deze items bleken betrouwbaar; in totaal waren er zes stellingen over de identificatie ($\alpha = .90$), vier stellingen over de simulatie ($\alpha = .89$), zeven stellingen over de narratieve aanwezigheid ($\alpha = .92$) en vier stellingen over de emotionele betrokkenheid ($\alpha = .90$). Wanneer een stelling negatief geformuleerd was, dan werd deze omgepoold tot een positieve stelling voor de analyse.

Bij identificatie stonden bijvoorbeeld de stellingen: 'Tijdens het lezen heb ik meegeleefd met ooggetuige Adam' en 'Tijdens het lezen stelde ik me voor hoe het zou zijn om in de positie van Adam te zijn'. Bij simulatie kwamen onder andere de volgende twee stellingen aan bod: 'Tijdens het lezen leek het alsof ik de handelingen uitvoerde die Adam uitvoerde' en 'Tijdens het lezen had ik het gevoel dat ik de bewegingen die Adam maakte nabootste'. Er werd naar de narratieve aanwezigheid gevraagd door stellingen zoals: 'Tijdens het lezen had ik het gevoel alsof ik bij de gebeurtenissen in het artikel aanwezig was' en 'Terwijl ik het nieuwsbericht las, zag ik voor me wat er in het bericht beschreven werd'. Tot slot werd de emotionele betrokkenheid gemeten door bijvoorbeeld de stellingen: 'Ik vond het artikel aangrijpend' en 'Het artikel riep emoties in me op'.

De vragen die betrekking hadden op de identificatie, narratieve aanwezigheid en emotionele betrokkenheid zijn opgesteld aan de hand van de schaal van de Graaf et al. (2012).

Daarnaast zijn er ook vijf karaktereigenschappen bevraagd aan de hand van de schaal van Gosling et al. (2013). De achterliggende gedachte hiervan was dat de karaktereigenschappen in verband gebracht zouden kunnen worden met de uitkomsten van het experiment. Echter bleek alleen de betrouwbaarheid van de karaktereigenschap 'extraversie' adequaat: $\alpha = .78$. De karaktereigenschappen 'agreeableness' ($\alpha = .40$),

‘conscientiousness’ ($\alpha = .42$), ‘emotional stability’ ($\alpha = .43$) en ‘openness to experience’ ($\alpha = .21$) waren allemaal niet voldoende adequaat en daarom is besloten om de karaktereigenschappen verder buiten beschouwing te laten.

Procedure

De vragenlijsten zijn in één week tijd op papier afgenomen door 6 verschillende onderzoekers en er was sprake van een random toewijzing aan de verschillende condities. Om de respondenten zo weinig mogelijk te beïnvloeden is er als coverstory gezegd dat er onderzoek werd gedaan naar de mening van mensen over krantenartikelen (bij de experimentele conditie) of over hoe mensen omgaan met verschillende situaties (bij de baseline conditie). Vervolgens werd er naar een aantal demografische gegevens gevraagd en hierna volgde het krantenartikel en de vragenlijst. Wanneer respondenten in groepjes bij elkaar zaten, werd erbij gezegd dat overleg niet was toegestaan. Respondenten die bij elkaar zaten kregen allemaal een baseline conditie óf allemaal een experimentele conditie; dit was zodat ze niet konden zien dat er verschillende versies waren.

Statistische toetsing

De statistische toetsen die zijn gebruikt om antwoord te geven op de onderzoeksvraag, zijn een tweeweg variantie-analyse en een eenweg variantie-analyse. Daarnaast zijn er correlaties berekend.

Resultaten

Tabel 1. De gemiddeldes en standaard afwijkingen van de afhankelijke variabelen per conditie. (1 = helemaal mee oneens, 7 = helemaal mee eens)

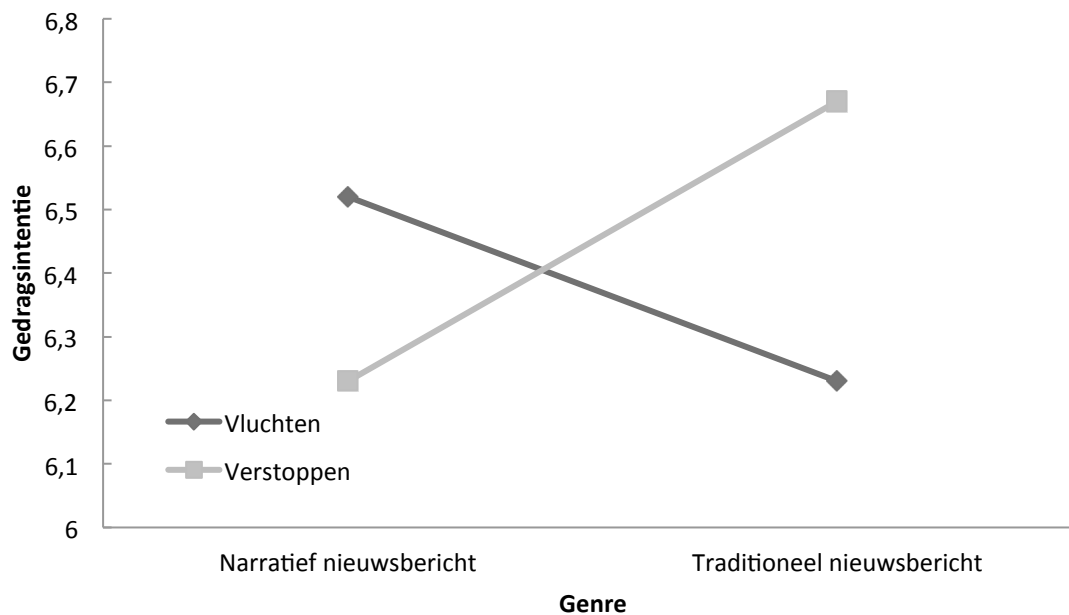
Afhankelijke variabelen	Narratief nieuwsbericht				Traditioneel nieuwsbericht				<i>n</i>
	Vluchten		Verstoppen		Vluchten		Verstoppen		
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	
Eerste gedragsintentie (1=omhoog springen, 7=omlaag duiken)	6.52	0.79	6.23	1.10	6.23	0.81	6.67	.67	30
Tweede gedragsintentie	5.31	2.02	5.30	1.68	4.55	1.65	5.86	1.08	30

(1=wegrennen, 7=wegkruipen)										
Gedragsintentie 3	4.10	2.19	4.33	1.83	4.42	1.82	5.03	1.61	30	
(1=weg vluchten, 7=verstoppen)										
Identificatie	4.92	1.13	4.69	1.22	3.89	1.20	4.33	1.49	30	
Narratieve aanwezigheid	4.89	1.46	4.82	1.27	4.20	1.30	4.75	1.27	30	
Simulatie	3.66	1.60	3.18	1.31	2.75	1.23	3.34	1.52	30	
Emotionele betrokkenheid	4.97	1.19	4.61	1.45	4.40	1.34	4.80	1.36	30	

Er zijn meerdere tweeweg variantie-analyses uitgevoerd om het effect van genre (nieuwsbericht versus narratief) en actie (vluchten versus verstopping) te toetsen op de afhankelijke variabelen.

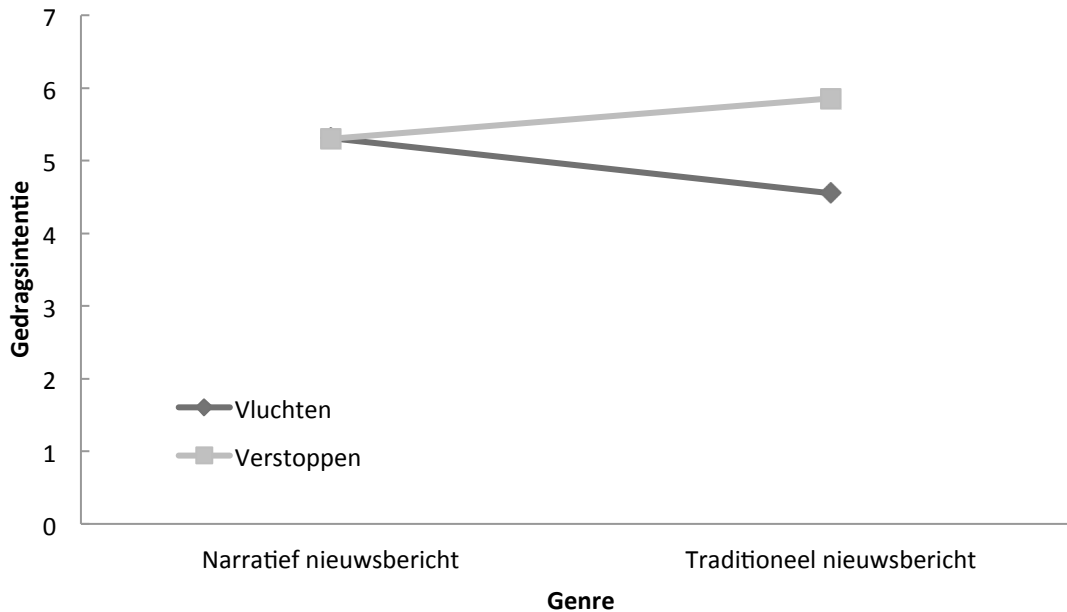
De vierde hypothese stelde dat het lezen van een narratief nieuwsbericht ervoor zorgt dat de lezer de intentie krijgt om het gedrag van het hoofdpersonage, in de gelezen tekst, na te bootsen en dit gebeurt in sterkere mate dan na het lezen van een traditioneel nieuwsbericht. Om deze te toetsen zijn er tweeweg variantie-analyses uitgevoerd voor de gedragsintenties 'omhoog springen – omlaag duiken', 'weg rennen – weg kruipen' en 'vluchten – verstopping'. Voor de gedragsintentie 'omhoog springen – omlaag duiken' met als factoren genre en actie bleek er geen significant hoofdeffect voor zowel genre ($F(1, 116) < 1$) als voor actie ($F(1, 116) < 1$). Verder is er een significant interactie-effect gebleken tussen genre en actie ($F(1, 116) = 5.15, p = .025$) (zie figuur 2). Bij de narratieve nieuwsberichten neigen mensen sterker naar omlaag duiken bij de tekst over vluchten ($M = 6.52, SD = 0.79$) dan bij de tekst over verstopping ($M = 6.23, SD = 1.10$) (zie tabel 1). Bij het lezen van de traditionele nieuwsberichten kiezen mensen sneller voor omlaag duiken na de tekst over verstopping ($M = 6.67, SD = 0.67$) dan na de tekst over vluchten ($M = 6.23, SD = 0.81$).

Figuur 2. Interactie-effect tussen genre en actie voor de gedragsintentie 'omhoog springen – omlaag duiken' in de bioscoopsituatie (1 = omhoog springen, 7 = omlaag duiken)

Voor de gedragsintentie 'weg rennen – weg kruipen' bleek er, uit de tweeweg variantie-analyse, een significant hoofdeffect voor actie ($F(1, 114) = 4.57, p = .035$). Wanneer mensen over verstoppen lazen ($M = 5.58, SD = 0.22$), hadden ze meer de neiging om weg te kruipen in plaats van weg te rennen dan wanneer ze over vluchten lazen ($M = 4.93, SD = 0.21$). Voor genre was er geen significant hoofdeffect ($F(1, 114) < 1$). Daarnaast was er wederom een significant interactie-effect tussen genre en actie ($F(1, 114) = 4.71, p = .032$) (zie figuur 3). Bij de narratieve nieuwsberichten is de neiging naar weg kruipen nagenoeg gelijk bij de teksten over vluchten ($M = 5.31, SD = 2.02$) en verstoppen ($M = 5.30, SD = 1.68$) (zie tabel 1). Bij het lezen van de traditionele nieuwsberichten kiezen mensen sneller voor weg kruipen na de tekst over verstoppen ($M = 5.86, SD = 1.08$) dan na de tekst over vluchten ($M = 4.55, SD = 1.65$).

Figuur 3. Interactie-effect tussen genre en actie voor de gedragsintentie 'weg rennen – weg kruipen' in de bioscoopsituatie (1 = weg rennen, 7 = weg kruipen)

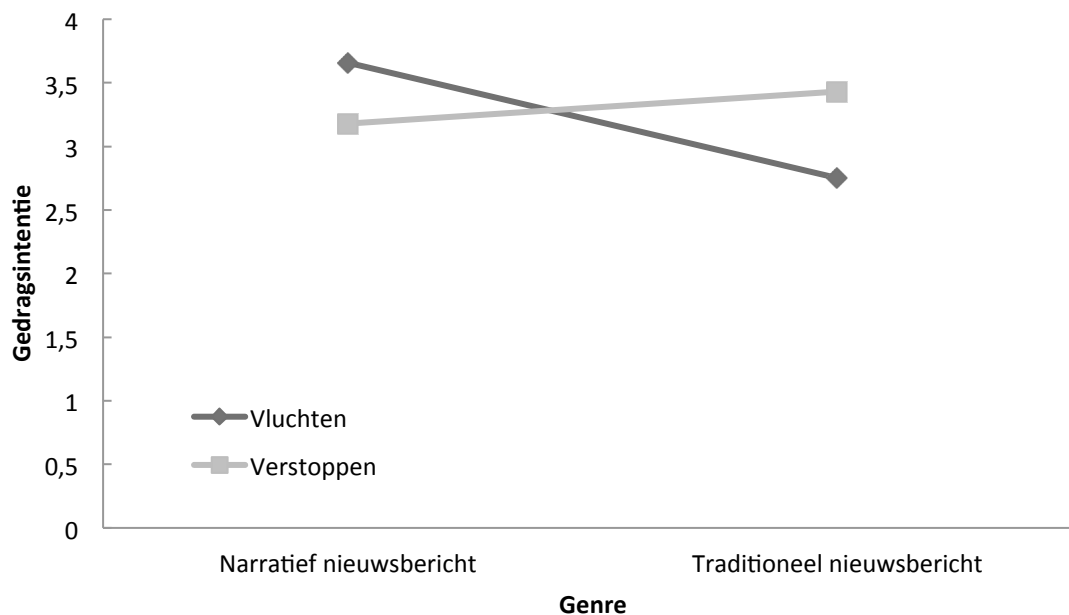
Uit de tweeweg variantie-analyse voor ‘vluchten – verstoppen’ bleek, met als factoren genre en actie, geen significant hoofdeffect voor genre ($F(1, 116) = 2.21, p = .104$). Voor actie bleek eveneens geen significant hoofdeffect ($F(1, 116) = 1.53, p = .219$). Daarnaast trad er ook geen significant interactie-effect tussen genre en actie op ($F(1, 116) < 1$).

Vervolgens is de tweede hypothese getoetst: Narratieve nieuwsberichten hebben een grotere mate van identificatie met het hoofdpersonage tot gevolg dan traditionele nieuwsberichten. Voor identificatie met als onafhankelijke variabelen genre en actie is een significant hoofdeffect voor genre gebleken ($F(1, 116) = 9.26, p = .003$). Het bleek dat mensen die een narratief nieuwsbericht lazen ($M = 4.81, SD = 1.17$) zich meer identificeerden met het hoofdpersonage dan mensen die een traditioneel nieuwsbericht lazen ($M = 4.10, SD = 1.36$) (zie tabel 1). Voor actie is er geen significant hoofdeffect gebleken ($F(1, 116) < 1$) en er was geen significant interactie-effect tussen genre en actie ($F(1, 116) = 2.04, p = .156$).

De tweeweg variantie-analyse voor simulatie heeft betrekking tot de derde hypothese: Narratieve nieuwsberichten hebben een grotere mate van simulatie tot gevolg dan traditionele nieuwsberichten. Er is aangetoond dat er geen significant hoofdeffect bleek voor zowel genre ($F(1, 116) = 2.02, p = .158$) als actie ($F(1, 116) < 1$). Er bleek wel een significant interactie-effect tussen genre en actie ($F(1, 116) = 4.25, p = .041$) (zie figuur 4). Simulatie bleek bij de narratieve nieuwsberichten sterker aanwezig te zijn bij de tekst over de actie vluchten ($M = 3.66, SD = 1.60$) dan bij de tekst over de actie verstoppen ($M = 3.18,$

$SD = 1.31$). Bij de traditionele nieuwsberichten was simulatie sterker aanwezig bij de tekst over verstoppen ($M = 3.34$, $SD = 1.52$) dan bij de tekst over vluchten ($M = 2.75$, $SD = 1.23$) (zie tabel 1).

Figuur 4. Interactie-effect tussen genre en actie voor simulatie (1 = helemaal mee oneens, 7 = helemaal mee eens).

Voor de eerste hypothese (narratieve nieuwsberichten hebben een grotere mate van narratieve aanwezigheid tot gevolg dan traditionele nieuwsberichten) is uit de tweeweg variantie-analyse met de factoren genre en actie gebleken, dat er geen significant hoofdeffect was voor zowel genre ($F(1, 116) = 2.48$, $p = .119$) als actie ($F(1, 116) = 1.02$, $p = .316$) en dat er geen significant interactie-effect was ($F(1, 116) = 1.61$, $p = .206$).

De emotionele betrokkenheid toonde eveneens geen significant hoofdeffect voor genre ($F(1, 116) < 1$) en actie ($F(1, 116) < 1$) en daarnaast bleek ook hier geen significant interactie-effect ($F(1, 116) = 2.45$, $p = .121$).

Het lezen van een narratief nieuwsbericht zorgt ervoor dat de lezer de intentie krijgt om het gedrag van het hoofdpersonage, in de gelezen tekst, na te bootsen en dit gebeurt in sterkere mate dan na het lezen van een traditioneel nieuwsbericht.

Vervolgens is er een eenweg variantie-analyse uitgevoerd om te kijken of het lezen van de teksten van invloed is geweest op de gedragsintenties 'omhoog springen – omlaag

duiken', 'weg kruipen – weg rennen' en 'weg vluchten – verstoppem'. Hieruit bleken geen significante hoofdeffecten voor de condities op de gedragsintenties 'omhoog springen – omlaag duiken' ($F(4, 145) = 1.30, p = .272$) en 'weg vluchten – verstoppem' ($F(4, 145) = 1.06, p = .379$). Uit de eenweg variantie-analyse voor 'weg rennen – weg kruipen' met als factor conditie bleek echter wel een significant hoofdeffect van conditie ($F(4, 143) = 2.46, p = .048$). De intentie om weg te kruipen bleek hoger bij het traditionele nieuwsbericht over verstoppem ($M = 5.86, SD = 1.08$) dan bij het traditionele nieuwsbericht over vluchten ($M = 4.55, SD = 1.65$) (Bonferronicorrectie, $p < .050$).

Conclusie en discussie

De eerste hypothese is niet bevestigd in dit onderzoek; narratieve nieuwsberichten hebben dus geen grotere mate van narratieve aanwezigheid tot gevolg dan traditionele nieuwsberichten. De oorzaak hiervan zou kunnen zijn dat de aandacht van de respondenten niet compleet gevestigd was op het verhaal, maar dat ze waren afgeleid door invloeden van buitenaf. Hierdoor kwamen ze niet volledig in de 'flow' van het verhaal. Om dit te voorkomen zou een experiment bij een vervolgonderzoek op een vaste locatie afgenomen moeten worden, zodat de proefpersonen zo weinig mogelijk beïnvloed worden door invloeden van buitenaf. Daarnaast kan het zijn dat de tekst te kort was om in de 'flow' te raken. Tevens zou het aan de teksten kunnen liggen dat er geen verschil in de mate van transportatie gevonden is, omdat de nieuwsberichten niet door journalisten geschreven zijn. Bij vervolgonderzoek is het aan te bevelen om de teksten door een professional te laten schrijven.

Bij de narratieven bleek er echter wel een grotere mate van identificatie met het hoofdpersonage te zijn dan bij de nieuwsberichten, waarmee we kunnen stellen dat de tweede hypothese bevestigd is. Dit sluit aan bij de onderzoeken van Busselle en Bilandzic (2008), Hustinx en Smits (2006) en van de Graaf, Hoeken, Sanders en Beentjes (2007, 2012). De vraag die hieruit voortkomt, is of mensen zich ook kunnen identificeren (en in hoeverre) met een dader. In dat geval zou het kunnen zijn dat zulke teksten invloed uitoefenen op bijvoorbeeld uitspraken in een rechtszaak. Vervolgonderzoek kan dit uitwijzen door gebruik te maken van teksten die zijn geschreven vanuit het perspectief van de dader. Daarnaast is het interessant om te onderzoeken of mensen die zelf een misdaad begaan hebben, zich ook identificeren met een hoofdpersonage dat slachtoffer is. In dat geval zou er onderzoek

gedaan kunnen worden naar mogelijkheden om teksten in te zetten, als hulpmiddel, om te voorkomen dat een dader nogmaals dezelfde misdaad begaat.

Verder is uit de resultaten naar voren gekomen dat respondenten bij het lezen van een traditioneel nieuwsbericht over verstoppertjes, sneller neigen naar omlaag duiken dan bij het nieuwsbericht over vluchten. Bij het narratief zouden ze juist bij de tekst over het vluchten sneller omlaag duiken dan bij de tekst over verstoppertjes. Verstoppertjes komt in dit geval overeen met omlaag duiken, dus er kan gesteld worden dat de respondenten hebben 'geleerd' van het traditionele nieuwsbericht. Daarnaast is gebleken dat de respondenten bij het lezen van een narratief nieuwsbericht eerder weg kruipen (wat overeenkomt met verstoppertjes) wanneer ze lezen over vluchten, dan wanneer ze lezen over verstoppertjes. Bij het traditionele nieuwsbericht kruipen zouden ze echter eerder weg kruipen wanneer ze lezen over verstoppertjes dan na het lezen van de tekst over vluchten. Ook hieruit blijkt dus dat er 'geleerd' wordt van de traditionele nieuwsberichten. De vierde hypothese kan verworpen worden op basis van deze resultaten. Het omgekeerde is juist gebleken; het lezen van een traditioneel nieuwsbericht zorgt ervoor dat iemand op dezelfde manier reageert wanneer diegene in een soort gelijke situatie terechtkomt. Deze bevindingen bevestigen dus niet dat lezers meer kennis opnemen wanneer informatie op een narratieve manier wordt gepresenteerd, dan wanneer informatie op de traditionele non-narratieve manier aangeboden wordt (Murphy, Frank, Chatterjee & Baezconde-Garbanati, 2013). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat mensen meer gewend zijn aan traditionele nieuwsberichten, aangezien deze vaker voorkomen. Narratieve nieuwsberichten zijn minder bekend voor de meeste lezers, dus het is mogelijk dat de lezer er langer over doet om deze tekst te verwerken. Dit zou kunnen leiden tot een geringere intentie om het gedrag uit de narratieve nieuwsberichten na te bootsen in vergelijking met de traditionele nieuwsberichten. In vervolgonderzoek zou er gevarieerd kunnen worden met de tijdsduur die er zit tussen het lezen van de nieuwsberichten en het afnemen van de vragenlijst. Wellicht komen er andere resultaten naar voren wanneer de lezers langer de tijd hebben om de tekst te verwerken.

De derde hypothese is bevestigd in dit onderzoek; simulatie bleek sterker aanwezig te zijn bij narratieve nieuwsberichten dan bij traditionele nieuwsberichten. Dat sluit aan bij een onderzoek van Bandura (2004) waarin gesteld wordt dat mensen sneller gedrag zullen vertonen als ze dit gedrag al eerder bij anderen hebben waargenomen.

Vervolgonderzoek waarbij andere teksten gebruikt worden en waarbij respondenten van verschillende leeftijden en met verschillende opleidingsniveaus deelnemen, zou moeten uitwijzen of deze resultaten generaliseerbaar zijn.

Voor de praktijk is uit dit onderzoek gebleken dat een nieuwsbericht beter volgens de traditionele manier geschreven kan worden als de schrijver wil dat de lezer iets 'leert' van de tekst; dus als een journalist ervoor wil zorgen dat de lezer de intentie krijgt om bepaald gedrag te vertonen. Wil de schrijver van een nieuwsbericht echter dat de lezer meeleeft met het personage, dan kan er beter gekozen worden voor het schrijven van een narratief nieuwsbericht. Dit kan zijn wanneer de schrijver wil dat zijn lezers het standpunt van het hoofdpersonage overnemen.

Literatuur

- Altmann, U., Bohrn, I. C., Lubrich, O., Menninghaus, W., & Jacobs, A. M. (2014). Fact vs fiction—how paratextual information shapes our reading processes. *Social cognitive and affective neuroscience, 9*(1), 22-29.
- Bandura, A. (2002). Social cognitive theory of mass communication. *Media effects: Advances in theory and research, 2*, 121-153.
- Bandura, A. (2004). Health promotion by social cognitive means. *Health education & behavior, 31*(2), 143-164.
- Bergen, B. (2007). Experimental methods for simulation semantics. *Methods in cognitive linguistics, 277-301*.
- Busselle, R., & Bilandzic, H. (2008). Fictionality and perceived realism in experiencing stories: A model of narrative comprehension and engagement. *Communication Theory, 18*(2), 255-280.
- Busselle, R., & Bilandzic, H. (2009). Measuring narrative engagement. *Media Psychology, 12*(4), 321-347.
- Canter, D. V., Grieve, N., Nicol, C., & Benneworth, K. (2003). Narrative plausibility: The impact of sequence and anchoring. *Behavioral sciences & the law, 21*(2), 251-267.
- de Graaf, A., Hoeken, H., Sanders, J., & Beentjes, J. W. (2012). Identification as a mechanism of narrative persuasion. *Communication Research, 39*(6), 802-823.
- de Graaf, A. M., Sanders, J. M., Beentjes, J. W. J., & Hoeken, J. A. L. (2007). De rol van identificatie in narratieve overtuiging.
- Flynn, S. (2012, augustus). "Is he coming? Is he? Oh God, I think he is." CQ. Geraadpleegd op 17-03-2015 van <http://www.gq.com/news-politics/newsmakers/201208/anders-behring-brevik-norway-massacre-story?currentPage=1>
- Gerrig, R. J., & Rapp, D. N. (2004). Psychological processes underlying literary impact. *Poetics Today, 25*(2), 265-281.

Gosling, S. D., Rentfrow, P. J., & Swann, W. B. (2003). A very brief measure of the Big-Five personality domains. *Journal of Research in personality, 37*(6), 504-528.

Green, M. C., & Brock, T. C. (2000). The role of transportation in the persuasiveness of public narratives. *Journal of personality and social psychology, 79*(5), 701.

Hustinx, L. G. M. M., & Smits, A. (2006). Meegevoerd in de narratieve wereld: de invloed van het verhaalperspectief op de aandacht, emoties en overtuigingen van de lezer.

Knobloch, S., Patzig, G., Mende, A. M., & Hastall, M. (2004). Affective news effects of discourse structure in narratives on suspense, curiosity, and enjoyment while reading news and novels. *Communication Research, 31*(3), 259-287.

Mar, R. A., Oatley, K., Hirsh, J., dela Paz, J., & Peterson, J. B. (2006). Bookworms versus nerds: Exposure to fiction versus non-fiction, divergent associations with social ability, and the simulation of fictional social worlds. *Journal of Research in Personality, 40*(5), 694-712.

Murphy, S. T., Frank, L. B., Chatterjee, J. S., & Baezconde-Garbanati, L. (2013). Narrative versus nonnarrative: The role of identification, transportation, and emotion in reducing health disparities. *Journal of Communication, 63*(1), 116-137.

Oatley, K. (1995). A taxonomy of the emotions of literary response and a theory of identification in fictional narrative. *Poetics, 23*(1), 53-74.

Rudrum, D. (2005). From narrative representation to narrative use: Towards the limits of definition. *Narrative, 13*(2), 195-204.

Zwaan, R. A. (1994). Effect of genre expectations on text comprehension. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition, 20*(4), 920.

Bijlagen

Vragenlijst

INSTRUCTIE Blader vanaf nu niet meer terug naar het artikel.

Hieronder wordt telkens kort een situatie geschetst. Daarna wordt gevraagd wat je zelf zou doen als je in deze situatie zou belanden, waarbij steeds twee opties worden gegeven. Kies telkens één van de opties door op de schaal het bolletje van je keuze in te kleuren. Het is belangrijk dat je bij elke set van twee opties één bolletje inkleurt.

A) Stel je voor dat je in een ligstoel naast het zwembad ligt. Plotseling zie je een kind kopje onder gaan en niet meer boven komen. Wat zou je in deze situatie doen?

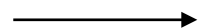
Ik zou...

1. <i>Hulp halen</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	<i>Het water in duiken</i>
2. <i>Verstijven</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	<i>Handelen</i>
3. <i>Blijven liggen</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	<i>Mijn stoel uit
springen</i>

B) Stel je voor dat je in een bioscoop naar een film aan het kijken bent. Plotseling komt iemand met een vuurwapen binnen en begint in het rond te schieten. Wat zou je in deze situatie doen?

Ik zou...

1. <i>Omhoog springen</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	<i>Omlaag duiken</i>
2. <i>Weg rennen</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	<i>Weg kruipen</i>
3. <i>Weg vluchten</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	<i>Me verstoppen</i>

C) Stel je voor dat je in een winkelcentrum boodschappen aan het doen bent. Plotseling gooit iemand een baksteen door een winkelruit en rent weg. Wat zou je in deze situatie doen?

Ik zou...

1. <i>Weg lopen</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	<i>Stil blijven staan</i>
2. <i>Verstijven</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	<i>Handelen</i>
3. <i>Hulp halen</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	<i>De gooier achterna
rennen</i>

INSTRUCTIE Onderstaande stellingen gaan over het artikel dat je net gelezen hebt. Geef voor elke stelling aan in hoeverre je het ermee oneens/eens bent door op de schaal het bolletje van je keuze in te kleuren.

1. Tijdens het lezen heb ik meegeleefd met ooggetuige Adam

Helemaal mee oneens *Helemaal mee eens*

2. Tijdens het lezen stelde ik me voor hoe het zou zijn om in de positie van Adam te zijn

Helemaal mee oneens *Helemaal mee eens*

3. Tijdens het lezen heb ik me ingeleefd in Adam

Helemaal mee oneens *Helemaal mee eens*

4. Toen ik het artikel aan het lezen was, had ik het gevoel dat ik zelf meemaakte wat Adam meemaakte

Helemaal mee oneens *Helemaal mee eens*

5. Toen ik het artikel aan het lezen was, voelde ik niet mee met Adam

Helemaal mee oneens *Helemaal mee eens*

6. Tijdens het lezen was het alsof ik in mijn verbeelding zelf Adam was

Helemaal mee oneens *Helemaal mee eens*

7. Tijdens het lezen leek het alsof ik de handelingen uitvoerde die Adam uitvoerde

Helemaal mee oneens *Helemaal mee eens*

8. Tijdens het lezen was het alsof ik me net als Adam door de beschreven ruimtes bewoog

Helemaal mee oneens *Helemaal mee eens*

9. Toen ik het artikel aan het lezen was, was het alsof ik me in mijn verbeelding verplaatste zoals

Adam zich verplaatste

Helemaal mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 0 *Helemaal mee eens*

10. Tijdens het lezen had ik het gevoel dat ik de bewegingen die Adam maakte nabootste

Helemaal mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 0 *Helemaal mee eens*

11. Tijdens het lezen was ik in mijn verbeelding in de wereld van het artikel

Helemaal mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 0 *Helemaal mee eens*

12. Tijdens het lezen had ik het gevoel alsof ik bij de gebeurtenissen in het artikel aanwezig was

Helemaal mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 0 *Helemaal mee eens*

13. Toen ik het artikel aan het lezen was, had ik geen levendig beeld van de gebeurtenissen in het

artikel

Helemaal mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 0 *Helemaal mee eens*

14. Toen ik het artikel aan het lezen was, leek het alsof ik er in gedachten bij was

Helemaal mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 *Helemaal mee eens*

15. Terwijl ik het artikel las, was het alsof ik aanwezig was in de ruimtes die beschreven werden

Helemaal mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 *Helemaal mee eens*

16. Tijdens het lezen maakte ik me een voorstelling van de gebeurtenissen die in het artikel plaatsvonden

Helemaal mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 *Helemaal mee eens*

17. Terwijl ik het nieuwsbericht las, zag ik voor me wat er in het bericht beschreven werd

Helemaal mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 *Helemaal mee eens*

18. Ik vond het artikel aangrijpend

Helemaal mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 *Helemaal mee eens*

19. Het artikel riep emoties in me op

Helemaal mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 0 Helemaal mee eens

20. Het artikel liet me koud

Helemaal mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 0 Helemaal mee eens

21. Het artikel raakte me

Helemaal mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 0 Helemaal mee eens

INSTRUCTIE Hieronder staat telkens een set van twee eigenschappen. Geef voor elke set aan in hoeverre deze bij jou past door op de schaal het bolletje van je keuze in te kleuren. Het is belangrijk dat je aangeeft in hoeverre de twee eigenschappen samen bij jou passen, ook als één van de twee minder/meer bij je past dan de andere.

Ik zie mezelf als: helemaal mee oneens

helemaal mee eens

1. Extravert, enthousiast 0 0 0 0 0 0 0 0

2. Kritisch, aanvallend 0 0 0 0 0 0 0 0

3. Betrouwbaar, gedisciplineerd 0 0 0 0 0 0 0 0

4. Angstig, snel van streek 0 0 0 0 0 0 0 0

5. Open voor nieuwe ervaringen, 0 0 0 0 0 0 0 0

complex

6. Gereserveerd, rustig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Sympathiek, warm	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Ongeorganiseerd, nonchalant	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Kalm, emotioneel stabiel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Conventioneel, niet creatief	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Teksten

Narratief – vluchten

Filmvertoning eindigt in nachtmerrie voor bezoekers

Van onze correspondent

UTAH – Pas op het laatste moment besloot de 25-jarige student Adam Jacobs met een vriend naar de film te gaan. Het was vrijdagavond en ze hadden wel wat ontspanning verdiend, vonden ze. Hun keuze viel op *The Hurt Locker*.

Het was druk in de bioscoop, zoals altijd op vrijdagavond. De geur van popcorn, verwachtingsvol geroezemoes dat af en toe werd onderbroken door een harde lach. Adam zag op de tweede rij nog een aantal lege stoelen. Ze ploften neer. Al gauw verloor Adam zichzelf in de beelden op het grote scherm.

Even na tien uur, de film was halverwege, zag Adam de deur van de nooduitgang open zwaaien. Het silhouet van een man was zichtbaar tegen het zwakke licht van de noodverlichting. Adam richtte zijn aandacht weer op het scherm. Uit zijn ooghoek zag hij dat de man iets langwerpigs van zijn rug haalde. De man nam het met beide handen vast en richtte het op het publiek. Toen schoot er vuur uit wat de loop van een mitrailleur bleek te zijn. Een oorverdovend geknal overstemde het geluid van de film en Adam hoorde de kogels langs zijn oren fluiten en naast en boven hem inslaan.

Er steeg een panisch gegil op. De man vuurde een nieuw salvo op de onderste rijen van de bioscoop af. Adams hart bonkte in zijn keel “Dit overleef ik nooit,” dacht hij. “Wat moet ik doen?”

Toen stopte de schutter om een nieuwe clip in zijn mitrailleur te stoppen. Op dat moment sprong Adam omhoog en begon hij weg te rennen. Zigzaggend rende hij langs de bioscoopstoelen omhoog terwijl hij hoorde dat er opnieuw geschoten werd. Hij onderdrukte de neiging om achterom te kijken en sprintte nog sneller de schuine trap treden op. Hij hoorde het hysterische gegil van de overige bioscoopbezoekers en zag vanuit zijn ooghoeken mensen bewegingloos op de grond liggen. Hij vluchtte de bioscoop hal in en de straat op, op de voet gevolgd door zijn vriend. De eerste politieauto's kwamen net aangescheurd en een tiental zwaar-bewapende agenten ging de bioscoop binnen. Later zagen ze hoe de schutter door drie agenten werd afgevoerd.

“Ik kan het nog maar nauwelijks bevatten,” vertelt Adam een dag later. “Het was surrealistisch, alsof ik in een nachtmerrie was beland. Je verwacht niet dat zoiets gebeurt in een bioscoop.”

De schietpartij vond plaats in Megaplex, de grootste bioscoop in Salt Lake City. Bij de schietpartij kwamen een man van 28 en een vrouw van 41 om het leven. Twaalf anderen zijn zwaargewond naar het ziekenhuis overgebracht. Over het motief van de 35-jarige dader is nog niets bekend.

Filmvertoning eindigt in nachtmerrie voor bezoekers

Van onze correspondent

UTAH – Pas op het laatste moment besloot de 25-jarige student Adam Jacobs met een vriend naar de film te gaan. Het was vrijdagavond en ze hadden wel wat ontspanning verdiend, vonden ze. Hun keuze viel op *The Hurt Locker*.

Het was druk in de bioscoop, zoals altijd op vrijdagavond. De geur van popcorn, verwachtingsvol geroezemoes dat af en toe werd onderbroken door een harde lach. Adam zag op de tweede rij nog een aantal lege stoelen. Ze ploften neer. Al gauw verloor Adam zichzelf in de beelden op het grote scherm.

Even na tien uur, de film was halverwege, zag Adam de deur van de nooduitgang open zwaaien. Het silhouet van een man was zichtbaar tegen het zwakke licht van de noodverlichting. Adam richtte zijn aandacht weer op het scherm. Uit zijn ooghoek zag hij dat de man iets langwerpigs van zijn rug haalde. De man nam het met beide handen vast en richtte het op het publiek. Toen schoot er vuur uit wat de loop van een mitrailleur bleek te zijn. Een oorverdovend geknal overstemde het geluid van de film en Adam hoorde de kogels langs zijn oren fluiten en naast en boven hem inslaan.

Er steeg een panisch gegil op. De man vuurde een nieuw salvo op de onderste rijen van de bioscoop af. Adams hart bonkte in zijn keel “Dit overleef ik nooit,” dacht hij. “Wat moet ik doen?”

Toen stopte de schutter om een nieuwe clip in zijn mitrailleur te stoppen. Op dat moment dook Adam omlaag en begon hij weg te kruipen. Tijgerend kroop hij tussen de bioscoopstoelen door terwijl hij hoorde dat er opnieuw geschoten werd. Hij onderdrukte de neiging om omhoog te kijken en schoof zichzelf vooruit over het tapijt. Hij hoorde het hysterische gegil van de overige bioscoopbezoekers en zag vanuit zijn ooghoeken mensen bewegingloos op de grond liggen. Hij verstopte zich achter een stoel, naast hem deed zijn vriend hetzelfde. Ze hoorden de eerste politieauto’s aankomen en niet veel later kwam een tiental zwaarbewapende politieagenten de bioscoop binnen. Vanuit hun schuilplaats zagen ze hoe de schutter door drie agenten werd afgevoerd.

“Ik kan het nog maar nauwelijks bevatten,” vertelt Adam een dag later. “Het was surrealistisch, alsof ik in een nachtmerrie was beland. Je verwacht niet dat zoiets gebeurt in een bioscoop.”

De schietpartij vond plaats in Megaplex, de grootste bioscoop in Salt Lake City. Bij de schietpartij kwamen een man van 28 en een vrouw van 41 om het leven. Twaalf anderen zijn zwaargewond naar het ziekenhuis overgebracht. Over het motief van de 35-jarige dader is nog niets bekend.

Filmvertoning eindigt in nachtmerrie voor bezoekers

Van onze correspondent

UTAH – Bij een schietpartij in een bioscoop in Salt Lake City zijn vrijdagavond twee mensen om het leven gekomen. Daarnaast raakten twaalf mensen zwaargewond. Een man met een mitrailleur opende het vuur terwijl nietsvermoedende bioscoopbezoekers naar de film *The Hurt Locker* keken.

De schietpartij begon even na tien uur, toen de film halverwege was. In de uitverkochte bioscoopzaal waren op dat moment zo'n 180 mensen aanwezig. De schutter kwam de zaal vermoedelijk binnen via de nooduitgang. Kort na zijn binnenkomst zou hij het vuur hebben geopend. Volgens verschillende ooggetuigen hield hij een mitrailleur vast die hij meerdere malen op het publiek richtte. Hij zou daarbij zeker tientallen kogels hebben gelost.

De schutter kon door de politie worden ingerekend, die snel ter plaatste was. Het zou gaan om een 35-jarige man die niet eerder in aanraking is geweest met de politie. Over zijn motief is nog niets bekend.

De schietpartij vond plaats in Megaplex The Gateway, met twaalf zalen de grootste bioscoop in Salt Lake City. Bij de schietpartij kwamen een man van 28 en een vrouw van 41 om het leven. Twaalf anderen raakten zwaargewond en zijn naar

een ziekenhuis in de omgeving overgebracht.

De chaos tijdens de schietpartij was groot, blijkt uit de verklaring van de 25-jarige student Adam Jacobs, die met een vriend in de zaal zat. “De schutter stopte een paar keer om zijn mitrailleur te herladen. Ik sprong omhoog en begon naar de uitgang van de bioscoopzaal te rennen. Terwijl ik de trap op rende brak de paniek in alle hevigheid uit. Er klonk gegil en her en der lagen mensen bewegingloos op de grond. Ik sprintte door en vluchtte de bioscoophal in en de straat op. Het was surrealistisch,” aldus Adam.

Het onderzoek naar de exacte toedracht is op dit moment nog in volle gang. “De auto van de verdachte is voor sporenonderzoek in beslag genomen. Zijn woning is inmiddels doorzocht, maar het onderzoek op de plaats delict bevindt zich pas in de beginfase,” aldus een woordvoerder van de politie. “We kunnen daar op dit moment dan ook nog geen enkele inhoudelijke uitspraak over doen.” Het zal waarschijnlijk nog enkele weken tot maanden duren voordat zich een duidelijk beeld van de schutter en zijn beweegredenen heeft gevormd.

Tijdens een ingelaste persconferentie verklaarde gouverneur John Huntsman vrijdagavond: “Ik kan nog maar nauwelijks bevatten dat dit in onze gemeenschap heeft plaatsgevonden. Je verwacht niet dat zoiets gebeurt in een bioscoop. Het is alsof we in een nachtmerrie zijn beland, maar het is helaas niets dan werkelijkheid. Mijn gedachten gaan uit naar de slachtoffers en hun naasten.”

Filmvertoning eindigt in nachtmerrie voor bezoekers

Van onze correspondent

UTAH – Bij een schietpartij in een bioscoop in Salt Lake City zijn vrijdagavond twee mensen om het leven gekomen. Daarnaast raakten twaalf mensen zwaargewond. Een man met een mitrailleur opende het vuur terwijl nietsvermoedende bioscoopbezoekers naar de film *The Hurt Locker* keken.

De schietpartij begon even na tien uur, toen de film halverwege was. In de uitverkochte bioscoopzaal waren op dat moment zo'n 180 mensen aanwezig. De schutter kwam de zaal vermoedelijk binnen via de nooduitgang. Kort na zijn binnenkomst zou hij het vuur hebben geopend. Volgens verschillende ooggetuigen hield hij een mitrailleur vast die hij meerdere malen op het publiek richtte. Hij zou daarbij zeker tientallen kogels hebben gelost.

De schutter kon door de politie worden ingerekend, die snel ter plaatste was. Het zou gaan om een 35-jarige man die niet eerder in aanraking is geweest met de politie. Over zijn motief is nog niets bekend.

De schietpartij vond plaats in Megaplex The Gateway, met twaalf zalen de grootste bioscoop in Salt Lake City. Bij de schietpartij kwamen een man van 28 en een vrouw van 41 om het leven. Twaalf anderen raakten zwaargewond en zijn naar

een ziekenhuis in de omgeving overgebracht.

De chaos tijdens de schietpartij was groot, blijkt uit de verklaring van de 25-jarige student Adam Jacobs, die met een vriend in de zaal zat. “De schutter stopte een paar keer om zijn mitrailleur te herladen. Ik dook omlaag en begon langs de bioscoopstoelen te kruipen. Terwijl ik over de grond kroop brak de paniek in alle hevigheid uit. Er klonk gegil en her en der lagen mensen bewegingloos op de grond. Ik schoof door en verstopte me toen achter een paar stoelen. Daar bleef ik wachten. Het was surrealistisch,” aldus Adam.

Het onderzoek naar de exacte toedracht is op dit moment nog in volle gang. “De auto van de verdachte is voor sporenonderzoek in beslag genomen. Zijn woning is inmiddels doorzocht, maar het onderzoek op de plaats delict bevindt zich pas in de beginfase,” aldus een woordvoerder van de politie. “We kunnen daar op dit moment dan ook nog geen enkele inhoudelijke uitspraak over doen.” Het zal waarschijnlijk nog enkele weken tot maanden duren voordat zich een duidelijk beeld heeft gevormd van wat zich precies heeft afgespeeld.

Tijdens een ingelaste persconferentie verklaarde gouverneur John Huntsman vrijdagavond: “Ik kan nog maar nauwelijks bevatten dat dit in onze gemeenschap heeft plaatsgevonden. Je verwacht niet dat zoiets gebeurt in een bioscoop. Het is alsof we in een nachtmerrie zijn beland, maar het is helaas niets dan werkelijkheid. Mijn gedachten gaan uit naar de slachtoffers en hun naasten.

